

4. Генон Р. Реформа современного сознания // Символы священной науки. М., 1997. С.33.
5. Эвола Ю. Оседлать тигра // Элементы. Евразийское обозрение. – 1993. - №3.
6. Элиаде М. Мифы, сновидения, мистерии. – М.- Рефл-бук, - 1996. С. 23 – 32. – 288 с.
7. Куевда В. Етнопсихологічні джерела історичної пам'яті у контексті формування національної свідомості / Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави: Зб. наук. праць / За заг. ред. В.М.Литвина та М.М.Слюсаревського. – К.: Інф.-вид. Центр Тов-ва „Знання” України, 2001. –Вип. 3. – 344 с.

УДК 159.9

О.В. Яремчук

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ПРОСТІР САМОКОНСТРУЮВАННЯ «Я»

В статті концептуалізується поняття «культурно-історичний простір» як простір самоконструювання «Я» в різних історичних епохах (на прикладі психо-історичної реконструкції колективного несвідомого слов'ян).

Ключові слова: культурно-історичний простір, самоконструювання «Я», психо-історична реконструкція, колективне несвідоме слов'ян.

Актуальність. Психо-історична реконструкція як діалог дослідника з представниками іншої історичної епохи за допомогою наративу – предмет новітніх досліджень в історичній психології. Загалом, психо-історична реконструкція є способом розширення поля культурно-історичних смислів, притаманного певному історичному періоду. У наших дослідженнях ми зіткнулися з тим, що сучасні особистості, включаючись в діалог з минулими епохами, набувають нового суб'єктивного досвіду, що розширює їх свідомість [2, 150]. По суті, психо-історична реконструкція може бути потрактована як механізм самоконструювання «Я» в постмодерністську епоху на основі індивідуального авторського міфотворення. Можливості досліджень в галузі історичної психології, на наш погляд, набагато ширше, ніж просто вибудовування картини минулого, вступу в діалог з нею і збагачення двох взаємодіючих культур. Мова може йти про історичну психологію як про напрям вдосконалення та самореалізації сучасної особистості. Нинішні умови культурної глобалізації відкривають для індивідуальності можливість конструювати суб'єктивні смисли в культурно-історичному просторі різних епох.

Метою даної розробки є концептуалізація поняття «культурно-історичний простір як простору самоконструювання «Я» в різних історичних епохах (на прикладі психо-історичної реконструкції колективного несвідомого слов'ян).

Привнесення в проблематику особистості поняття «культурно-історичний простір» дозволить розглядати особистість як процесуальний феномен, який має різні рівні прояву в залежності від стадії самоздійснення суб'єкта. У цій логіці, особистість – це спосіб позиціонування глибинного «Я» у процесі життєтворчості, здійснюваної шляхом самоконструювання в індивідуальному міфологічному просторі, позначеному як «індивідуальний авторський міф» [5].

Концепт «культурно-історичний простір» сьогодні є досить розмитим і включає в себе кілька тлумачень: ментальність, епістема, етнічний гештальт-контекст та інш. Показово, що гуманітарний дискурс акцентує в цьому понятті насамперед на колективному суб'єкті, що перебуває в культурно-історичній епосі [2, 151]. Хоча запити сьогоdnішнього психологічного співтовариства стосуються індивідуалізованих способів освоєння культурно-історичного простору. Саме тому ми робимо акцент на розробці поняття культурно-історичний простір як медіатора між особистістю та культурою.

Сучасні умови становлення особистості все більше включають в себе діалог різних епістем, запропонованих носіями різних культур в глобальному світі. Звичайно, це передбачає розвиток здатності до розуміння спрямованості та ментальної структури епістем, віддалених від тієї, в якій соціалізувалася конкретна особистість. Це припущення поширюється і на такий феномен як діалог релігій та конфесій, до якого долучається людина в умовах мультикультуралізму. Отже, загострюється потреба занурюватися в культурно-історичний простір, в якому відбувалось становлення різних епістем з метою осягнення їх достеменних цінностей і смислів [7]. Виходячи з самодостатності епістем різних епох, можна припустити, що задіюючи їх як ексклюзивні моделі світорозуміння і світовідчуття в процесі самоконструювання особистості, стає можливим привнесення у внутрішній світ тих символів і метафор, які недоступні особистості поза діалогом з різними культурними епохами. Більше того, мова може йти про синтез різних семантичних полів, що належать різним епістемам в культурно-історичному просторі особистості. Тобто, макрокультура на сьогоdnішній день постає як творча інтерпретація різних епістем авторами власних мікрокультур, які виникають в індивідуальному авторському міфотворенні. Таким чином, культурно-історичний простір можна тлумачити як, з одного боку, семантичне поле певної епохи чи культури, а з іншого боку, як поле цінностей, смислів і символів, актуалізованих певною особистістю в ході її самоконструювання. Це дає підстави звернутися до таких критеріїв моделювання самоініціації етнічної спільноти в глобалізаційних епоху, які враховуватимуть нову якість взаємодії між особистістю та спільнотою. Такі критерії надаються міфотворчості [2].

Обґрунтуймо теоретичні, прикладні та тренінгові виміри самоконструювання «Я» на рівні колективного несвідомого слов'ян, задіюючи гендерні міфологеми.

Для цього подамо концептуальну основу даної наукової розробки у вигляді теорії етнокультурної міфотворчості особистості, акцентувавши на зв'язку колективного несвідомого та етноархетипів з самоактуалізацією, саморозвитком, самоздійсненням особистості на основі принципу

карнавальності [8]. Потім розглянемо музичні архетипи в давньослов'янській культурній традиції та їх катарсичний потенціал [6]. Та презентуємо в якості тренінгової основи саморозвитку сучасної особистості чоловічі та жіночі міфологеми в давньослов'янській традиції.

Колективне несвідоме – це найглибший шар людської психіки, де зберігаються первісні форми осягнення Всесвіту й трансцендентного – архетипи, які мають домисленнєвий, але не до розумовий характер, тобто сприймаються завдяки пошквалюванню інтуїції в стані творчого натхнення, пікових переживань та духовному досвіді. Архетип на рівні свідомості постає в образах-символах та міфологемах, що насичені потенційними смислами. Як відомо, міфологічні заломлення архетипів супроводжуються потужними спалахами психічної енергії. Окрім загальнолюдських універсальних архетипічних образів існують **етноархетипи**. Це скарбниці колективної пам'яті певного народу, що наповнювались завдяки досвіду взаємодії з довкіллям та іншими народами в конкретних ландшафтних, кліматичних, історичних та культурних умовах.

Якщо проаналізувати під цим кутом зору українські замовляння, весільні пісні, загадки, колядки, щедрівки, казки, то можна помітити, що найважливішими в українській ментальності є такі етноархетипи: Батька – Матері, Дитини, Землі, Води, Вогню, Гори, Дерева (священного лісу), Квітки, Бика (Корови), Змії, Птаха, Каменю, Поля, Мосту, Стіни (Тину, Паркана, Загорожі), Воріт (Горловини), Хреста, Сонця, Місяця, Зорі. Всі ці міфологеми, занурені в народну творчість, й зараз несуть в собі моральні, світоглядні та естетичні коди. Зокрема, найважливішим з архетипів є архетип Матері-Землі, Великої Богині. Він став вирішальною віссю в тому тлумаченні Богородиці, яке знайоме нам з чисельних пам'яток усної і пісенної традиції. Інший не менш важливий архетип – архетип Тині – сконденсував в собі драматичні суперечності людських доль та характерів, руйнівні потяги, зловживання світською й духовною владою, нехтування голосом совісті й Бога заради матеріальних благ і т.інш. Але, на наш погляд, не варто вдаватися до радикальних засобів боротьби з колективною Тінню, особливо коли йдеться про нове покоління – молодь, що особисто «не докладало зусиль» для її «згушення».

Краще звернутись до того життєдайного джерела позитивних міфологічних образів, яке здатне наситити сучасну людину енергією та волею іти шляхом добра і гармонії. Саме тому ми й звернулися до міфологем богів та богинь слов'янського пантеону. Поділ на чоловіче та жіноче є ключовим у розвитку Всесвіту, він пов'язаний зі взаємодією природних стихій, якостей творіння. В психіці сучасної людини все частіше відчувається андрогінний акцент. Чоловіче та жіноче потребують не розведення, а продуктивного синтезу. Як досягти такої внутрішньої гармонії, на що спертися у колективному несвідомому? Саме ці запитання підштовхнули нас до дослідження чоловічого та жіночого у давньослов'янській духовній традиції як ресурсу цілісності «Я» та «Ми». Таке звернення до етноархетипів, на наш погляд, сприятиме особистісному самоздійсненню.

Самоздійснення – це якісний стрибок, що пов'язаний з контактуванням «Я» людини з глибинними архетипними вмістами, що відкриває доступ до осягнення свого призначення, розширює індивідуальне «Я» до меж колективного суб'єкта (етнокультурної спільноти). Цей етап **самоконструювання «Я»** тісно взаємодіє з самоактуалізацією та саморозвитком. **Самоактуалізація** постає як «приміряння» культурно-історичних символів, смислів та міфологем до власного «Я» з метою вдосконалення мотиваційного поля особистості, пробудження потреби у творчості як метапотреби, що реалізує сутнісну природу людини.

Саморозвиток, в свою чергу, це поживлення процесів індивідуального авторського міфотворення завдяки діалогу з власним несвідомим у міфологічному наративі. Саморозвиток сприяє розкриттю індивідуальності в культурно-історичному просторі. Актуалізація зазначених вище етапів самоконструювання «Я» уможливується завдяки **принципу карнавальності** – спілкування між інакшими і різнопорядковими суб'єктами в інтра- та інтерперсональних планах, наддинамічний сенсотвірний процес гармонізації різнорівневих світів людини, що відкриває в ній сенсову єдність мікро- і макрокосму. Принцип карнавальності передбачає встановлення зв'язку ідентифікації особистості з рівнем колективного несвідомого через індивідуальну авторську міфотворчість [8]. Завершуючи цю думку, підкреслимо значущість синхроністичності, що впорядковує події «нефізичним» (непричинним) шляхом, тільки на підставі їх смислів та пов'язує ці події незалежно від їх розділеності в часі і просторі. Всі ці положення реалізуються в запропонованому нами тренінгу «Веселка Єдності».

В традиції будь-якого народу певні звичаї породжуються природною необхідністю виживання та адаптації до довкілля, але в подальшому розвитку особистості та суспільства зрештою осмислюються в категоріях вищих, ідеальних прагнень людини. Особливо це стосується взаємин між статями, коли достеменно потяги до близькості, продовження роду набувають екзистенційного забарвлення, поєднуючись зі священними почуттями любові, духовної спорідненості. За вищі духовні прояви людини в прадавні часи «відповідали» надприродні істоти – боги, духи, культурні герої. Саме контакт з ними підчас ритуальних дійств, обрядів, свят насажував слов'ян, нагадував про зв'язок з традицією, яка відтворювалась в душі кожного «широкого» учасника священнодійства. Дійсно, дослідники давньослов'янської міфології у великій кількості наводять тексти про сходження бога до людей, зв'язок слов'ян з богами, родинні, теплі, турботливі стосунки людини й божества (С.Я.Головацький та ін.).

В індивідуальному досвіді це підтверджується, коли занурюєшся у дивовижний світ народної творчості, що резонує з глибинними рівнями «Я». Тоді інтуїтивно доходиш думки про те, що сутність людяності – в єднанні сакральних якостей прадавніх божеств у внутрішньому світі людини. Звісно, в категоріях глибинної психології йдеться про поживлення й синтез архетипічних енергій в несвідомому сучасної особистості. Звернення до індивідуального авторського міфотворення на ґрунті давньослов'янської традиції дозволяє опрацювати внутрішні психічні образи, що достеменно й достотно тяжіють до сакрального, релігійного в людині. Близькі до цих роздумів думки висловлював свого часу К.-

Г.Юнг у праці «Психологія і релігія». Не менш важливою складовою концепцією самоконструювання «Я» на рівні колективного несвідомого давніх слов'ян є напрацювання психолінгвістики та філософії О.Потебні, який виявляв механізми оприявлення екзистенційних станів у давньослов'янській духовності шляхом аналізу мовних засобів, що в них відбилися феномени свідомості та несвідомого мовців [4]. Він звернув увагу на те, що онтологізація горя, долі, злиднів в міфологічних текстах відбувалася шляхом присвоєння їм власних імен, переводу їх у статус міфологічних істот. Вчений на прикладі цілої низки мов доводить, з одного боку, етимологічну близькість слів «щастя», «доля», «божественна істота», а з іншого - слів «лихо» і «покинутість Богом», які, в свою чергу, теж сходять до одного семантичного поля «долі-знедоленості». Він також вказує на намагання людини прорватись до надчуттєвого, божественного в екзистенційних переживаннях, граничних станах, що яскраво виявляється в текстах пісень, казок, прислів'їв [4]. Ми солідаризуємось з О.А.Потебнею у думці про те, що взаємопроникнення колективного та індивідуального несвідомого в процесі творення, сприйняття та інтерпретації міфологічних образів, безумовно, пов'язане з включенням міфопоетичного мислення. Воно ввібрало в себе креативний потенціал архаїчної міфотворчості та сучасних запитів на самоздійснення в культурі.

Розглянемо з цієї точки зору музичні архетипи в давньослов'янській культурній традиції та їх катарсичний потенціал. На думку багатьох дослідників, найбільш яскраво міфопоетична природа людської психіки постає в музиці. Вивчення механізмів духовно-катарсичної активності особистості в ході інтерпретації музичних міфологем відкриває перспективи створення дієвих способів особистісного самоздійснення.

Ми застосовуємо концепцію музичних архетипів Д. Кірнарської [3] в опрацюванні інтонаційної структури музичних композицій даного тренінгу. Таким чином, при сприйнятті музичного тексту відбувається пошкваллення глибинних рівнів колективного несвідомого. Зв'язок з колективним несвідомим, ймовірно, здійснюється через комунікативну спрямованість музики, через базові форми соціальної комунікації, які і є музичними архетипами. Д. Кірнарська виділяє комунікативні архетипи «Заклику», «Прохання», «Гри», «Медитації» [3]. Це своєрідні протоінтонаційні форми сприйняття зовнішнього і внутрішнього світу, які наповнюються різним змістом залежно від духу епохи. На наш погляд, дуже характерним для давньослов'янського фольклору є архетип «Славління», який постає в святкових обрядових дійствах.

На думку Б. Асаф'єва [1], в основі музичної інтонації і, відповідно, музичних архетипів лежить явище мовної (комунікативної) інтонації. Поетичний текст вокального твору вступає у взаємодію (частіше гармонійну, але іноді і конфліктну) з музичною архетипікою (інтонаційною структурою) і, таким чином, посилює музичний вплив твору через внутрішню вокалізацію. Сприйняття міфологічних кодів музичного тексту сприяє психорезонансу і катарсису. У результаті відбувається доповнення і переструктурування простору особистісних смислів реципієнта, що в свою чергу виводить його на новий рівень самоусвідомлення.

Ми впевнені в тому, що вербалізація плінних смислів особистого несвідомого, резонуючи зі смислами інших учасників, актуалізують екзистенційний проєкт особистості, що оприявнюється у розгортанні власного талану. Талан в даному разі – це й особиста обдарованість, відчуття власного призначення, діяльнісного та перетворювального потенціала. Опредметнення цього процесу відбувається в дійстві плетіння талісману у вигляді орнаменту з ниток, які благословляє Макошь. В цьому оприявнюється зв'язок веселки – медіатора між сучасними та давніми слов'янами й власноруч створеного артефакту, що поєднує різні кольори в індивідуальний неповторний візерунок. Власне, відбувається потенціювання індивідуальних уявлень про майбутнє, які символізуються вподобаними кольорами ниток. Це, по суті, «творення смислів з соціокультурної тканини», що збагачує не тільки суб'єкта, але й проінтерпретовану ним слов'янську давнину. Такий підхід до саморозвитку особистості в культурно-історичному просторі розкриває творчий потенціал особистості, адже долучає терапію народною творчістю.

Алгоритм тренінгу «Чоловіче та жіноче у давньослов'янській традиції як ресурс цілісності «Я» та «Ми», який має коротку назву «Веселка Єдності» (розроблений Яремчук О.В., Клейковою-Цобенко В.О., Фокіною В.І.) складається з 9 етапів та шерінгу. Подамо його зміст та музичний супровід у таблиці 1. Отже, саморозвиток сучасної особистості може спиратися на чоловічі та жіночі міфологеми в давньослов'янській традиції. Базовим механізмом при цьому виступає самоконструювання «Я» на основі колективного несвідомого слов'ян.

В рамках тренінгу «Чоловіче та жіноче в давньослов'янській традиції» («Веселка єдності») ключовим є прийом психо-історичної реконструкції. Вона оприявнюється підчас відтворення давньослов'янських традицій, в ході участі у пропонованих ритуальних дійствах, коли учасники поринають в атмосферу давніх слов'янських пісень, обрядів, ритуальних ігор, в яких нашим пращурам завжди покровительствовали боги, у випадку нашого тренінгу це Макошь, Лада, Жива, Дажбог. Макошь (Мокоша, Магощ) – богиня Долі, що «пряде» життєвий шлях як нитку, матір двох сестер Долі та Недолі, богиня родючості, що пов'язана з врожаєм. Втіленням енергії Макоші вважалась корова-годувальниця. Макошь – єдина богиня з чоловічого пантеону князя Володимиря, іноді зображена з рогом достатку. Її день – п'ятниця. Макошь має здатність змінювати нещасливу долю, в пізніших джерелах співвідноситься з Орантою. Лада – одна з найулюбленіших давніми слов'янами богинь, Матір Світу, богиня любові та шлюбу, яка несе енергію подружжя та материнства. Лада є жіночою проекцією Рода, яка несе в собі потенціал самовідтворення, що реалізується на початку життя молодого Всесвіту. Жива – та, що дає життя – богиня весни, родючості, Животворних Сил Природи, Весняних вируючих вод, перших зелених паростків; покровителька юних дівчат і молодих дружин. З'являється в образі зозулі – провісниці світу предків. Дажбог, (Радегаст) – Сварожич, бог родючості, сонячного світла і цілощой сили, дід слов'ян, син Сварога. Священною твариною Даждьбога-Радегаста вважався лев, Сварожича зображували або з левою головою, або у колісниці, запряженій левами. Дажбог втілює мудру державну владу, війсьську звитягу, батьківське покровительство для усього слов'янського народу.

Таблиця 1

Обрядовий спільний вчинок етнокультурної міфотворчості «Веселка Єдності»

Психологічний етап тренінгу	Музичні архетипи
1. Освоєння місцевості: входження в резонанс з природним середовищем. Плетіння вінків.	Архетип Землі, єднання з рослинним світом та водною стихією. (Вокальні фольклорні композиції. 1. «Своя гра» - музична імпровізація на сопілці. Пожвавлення зв'язку зі словянською традицією. Архетип медитації. 2. «Весна» архетип заклику до сприйняття мудрості предків в традиції. Семантика дощу як передачі інформації та грому (блискавка) як енергетичного імпульсу. 3. «На морі берізка потопала». Семантика світотворення. Архетип заклику. 4. «Серед вулиці степ широкий» семантика освоєння природи, архетип гри.) (Что не тошно ли да тебе, Анна - свадебная песня (д. Феррапонтово Кирилловского уезда, реконструкция фолькл.анс. "Традиция") Архетип прохання і заклику кращої долі.
2. Несвідомий вибір кольору учасниками-символізація певної якості внутрішнього світу	«Квітка-душа» Весен і зим, дай Бог. Віри і сил, дай Бог. Щастя усім, дай Бог. Архетип заклику і прохання.
3. Притягіння кольорових пар	«Разлилася речка быстрая» вокальна композиція, два голоси – жіночий ведучий, чоловічий підголосок. Архетип води, матриархат. Архетип медитації. «Наші конопельки зверху зелененькі» взаємодія у побуті, архетип життєвої гри. «Волинка» ушляхетнення життєвої гри (на волинці за повір'ям грають янголи), архетип заклику, піднесення чоловічого і жіночого до традицій предків (звитяга). Символ Веселки.
4. Згортання «веселки» у Мікрокосм (клубок долі).	«Ой, як же було ізпрежди віка. Ой, дай Бог. А тільки було синее море ой, дай Бог». Архетип прохання та славління. «Ріка життя» Ми не янголи святі, але струни золоті у душах не мовчать. Архетип медитації.
5. Розгортання талану за допомогою Лади та Дажбога.	Медитативна композиція з дрімбою. Архетип медитації та гри, повернення до витоків й розгортання традицій у сьогодення.
6. Забавка «Струмок». Єдність у різноманітті. Вибір пари за принципом вдосконалення внутрішніх якостей.	«Жива-Жива, матушка» семантика ріки, землі, вітру, вогню, світлої любові, життя. Архетип заклику та медитації до життєтворення.
7. Випробування міцності пари.	«Ти ж мене підманула» семантика залицання, підморгування. Архетип гри. Випробування на енергетичну цілісність.
8. Єдність роду.	Музична композиція – гімн рідній землі «Сохраним заветы правы. Мы Дажьбога сыновья». Архетип заклику, славління.

<p>9. Плетіння власної долі в гармонії з традицією. Особитий талант – звитяга, мужність, успіх, покликання, любов. Створення оберегу з ниток.</p>	<p>«Родина». Архетип заклику. Славління Лади та Рода. Семантика рішучості у ствердженні спадкоємності. Покровительство богів. «Своя гра» - музична імпровізація на сопілці. Пожвавлення зв'язку зі словянською традицією. Архетип медитації.</p>
---	--

Висновки. На основі вищенаведеного подамо техніки досягнення цілісності «Я» та «Ми» в обрядовому спільному вчинку етнокультурної міфотворчості «Веселка Єдності»:

1. Етнотерапія: сприяє інтеріоризації культурно-історичних смислів у власний екзистенційний простір, а також опредметненню індивідуальних смислів в груповому дійстві. Творення індивідуального авторського міфу згодом оприявнюється у плетінні власного талісману талану.

2. Міфодрама включає в себе наступні блоки: міфологема творення Світу, міфологема ниток Макоші потенціуює покращення власної долі. Богиня Жива є покровителькою цілителів і символізує собою оновлюючу енергію Всесвіту. Богиня Лада опікується любов'ю та сімейним благополуччям, а Дажбог є богом родючості та взагалі покровителем слов'ян. Ці міфологеми виступають в якості ресурсу для учасників. Ідея веселки перегукується з іншими культурно-історичними традиціями, як то ідея чакр (чар) та відповідних їм тонких тіл в індо-аріїв.

3. Психо-історична реконструкція передбачає діалог з міфологемами Лади (злагода, сімейне благополуччя, любов), Дажбога (захисник, мужній воїн, прабатько слов'ян), Живи (цілюща енергія, зв'язок з предками), Макоші (доля, передданість).

Обґрунтування теоретичних, прикладних та тренінгових вимірів самоконструювання «Я» на рівні колективного несвідомого давніх слов'ян, задіюючи гендерні міфологеми, спирається на теорію етнокультурної міфотворчості особистості. Основний акцент виставляється на зв'язку колективного несвідомого та етноархетипів з самоактуалізацією, саморозвитком, самоздійсненням особистості на основі принципу карнавальності. Музичні архетипи в давньослов'янській культурній традиції та мають яскраво виражений катарсичний потенціал. В якості тренінгової основи саморозвитку сучасної особистості доречно використовувати чоловічі та жіночі міфологеми в давньослов'янській традиції.

Колективне несвідоме давніх слов'ян виступає основою для самоконструювання «Я» і, в залежності від запитів конкретних особистостей, фасилітує їх самоактуалізацію, саморозвиток та самоздійснення. Такий погляд дає можливість зберегти цілісність «Я» та «Ми» в умовах трансформації українського суспільства, наблизити до консолідації представників різних регіонів. Ключовим мотивом групової роботи в запропонованому тренінгу є ідея: *«Цінуймо і шануймо сакральність нашого Минулого! Тоді чудовим буде сьогодні і це кращим майбутнє»*. Спільний вчинок етнокультурної міфотворчості розгортається завдяки спілкуванню учасників з

давньослов'янськими міфологемами богів: Макоші, Дажьбога, Лади та Живи. Міфологема Веселки є надзвичайно потужним ресурсом для єднання на кількох рівнях: свідомості з несвідомим, чоловічого та жіночого як архетипів та рольових позицій, соціально-професійних спільнот між собою. В цілому алгоритм тренінгу розроблено на основі теорії етнокультурної міфотворчості. З огляду на вищевикладений дискурс можна запропонувати індивідуальну для кожного учасника тренінгу програму дослідження музикотерапевтичного впливу музичного фольклорного тексту з опорою на його архетипний зміст.

По-перше, визначення ключових міфологічних сюжетів у просторі особистого міфу слухача, розпізнання серед них тих, що не відповідають життєвим завданням і рівневі особистісного розвитку.

По-друге, досягнення емоційно-інтелектуального усвідомлення джерел цих дисфункціональних міфів та виявлення нових тенденцій, у яких психіка шукає вираження ("контр-міфів").

По-третє, стимулювання синтезу, що сплавляє елементи старого міфу і контрміфу в новий міфологічний образ, який вміщує найбільш конструктивні аспекти обох міфів.

По-четверте, формування внутрішнього імператива дій на основі гіпотетичної реальності цього розширеного і заново інтегрованого міфологічного простору.

По-п'яте, вкорінення індивідуальної авторської міфології в повсякденному житті, що може бути більш ефективним у випадку застосування музикотерапевтичних прийомів, пов'язаних з активним або рецептивним відтворенням музичних текстів, спеціально підібраних для конкретного слухача. В даному разі ідеться про прослуховування музичних матеріалів тренінгу після його завершення.

В цілому концепт культурно-історичного простору самоконструювання «Я» є евристичним та таким, що сприяє актуалізації етнокультурного міфотворчого потенціалу особистості.

Література

1. Асафьев Б.В. Речевая интонация. – М. – Л.: Наука, 1965. – 315с.
2. Историческая психология: истоки и современное состояние: монография/ под. науч.ред. И.Н.Коваля, В.И. Подшивалкиной, О.В. Яремчук. – Одесса: Одесский национальный университет, 2012. – 395 с.
3. Кирнарская Д. Музыкальное восприятие. – М.: Музыка, 2000. – 305с.
4. Потебня А.А. Слово и миф. – М.: Наука, 1998. – 147с.
5. Яремчук О. В. Індивідуальна авторська міфотворчість як самоініціація особистості в культурі // Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина Української держави. – К.: Міленіум, 2009. – Вип.9. – 280с., с.261 – 270.
6. Яремчук О. В., Фокіна В. І. Музичні архетипи та їх роль у творчому саморозвитку особистості./ О.В. Яремчук, В.І. Фокіна.// Проблеми загальної та

педагогічної психології Зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Т. XII, част. 3. – К; 2010. – 448с., с. 441-447.

7. Яремчук О.В. Трансляція культурно-історичних смислів в індивідуальному авторському міфі / О.В. Яремчук, В. О. Клійкова-Цобенко // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб.наук.праць Ін-ту психології ім.Г.С. Костюка НАПН України. – К., 2011. – Том 13, Ч.1. – с.445-458.

8. Яремчук О.В. Карнавальність як принцип актуалізації етнокультурного міфотворчого потенціалу особистості./ О.В. Яремчук. // Психологія особистості. – 2011. – №1 (2), с.200-210.

В статье концептуализируется понятие «культурно-историческое пространство» как пространство самоконструирования «Я» в разных исторических эпохах (на примере психо-исторической реконструкции коллективного бессознательного славян).

Ключевые слова: культурно-историческое пространство, самоконструирование «Я», психо-историческая реконструкция, коллективное бессознательное славян.

The article bases on the concept of "cultural and historical space" as a space of personality self-developing in different historical eras (for example, the psycho-historical reconstruction of Slavs collective unconscious).

Keywords: cultural-historical space, personality self-developing, psycho-historical reconstruction, the collective unconscious of Slavs.